

У результаті проведеного тренінгу ми отримали ефект між предметного синтезу, як передумови творчої самореалізації та практичної діяльності фахівців.

Фахівці у сфері фінансів з навичками побудови та використання інформаційно-аналітичного забезпечення управління державними фінансами здатні (слайд про здатності):

— збирати необхідну інформацію, систематизувати та класифікувати її;

— розробляти та застосовувати методи оброблення, узагальнення й аналізу інформації;

— творчо використовувати інформацію та результати аналізу, робити на цій основі узагальнення та висновки, обґрунтовувати управлінські рішення;

— оцінювати в реальному часі наслідки управлінських рішень, що приймаються;

— ефективно використовувати інформаційні ресурси та досягнення в галузі комп'ютерних технологій.

Останнє досить повно відображено в рефератах з дисципліни та дипломних роботах, а також продемонстровано під час проведення тренінгу.

Відмінною рисою наших майбутніх фахівців є поєднання фундаментальної університетської економічної освіти з поглибленим вивченням методів системно-статистичного аналізу економічних явищ і процесів з використанням інформаційних технологій.

Ми сподіваємося, що відповідна підготовка має дати нашим випускникам можливість плідно і ефективно працювати в галузі державних фінансів.

Бабяк Н. Д., канд. екон. наук, доцент,
Соколова О. Б., старш. викл.,
кафедра фінансів підприємств

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ МІЖПРЕДМЕТНОГО ТРЕНІНГУ ПО ДИСЦИПЛІНАМ МАГІСТЕРСЬКОГО ЦИКЛУ ПРОГРАМИ «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СФЕРІ БІЗНЕСУ»

Традиційні форми навчання за сучасних економічних умов необхідно доповнювати новими навчальними технологіями, серед яких, зокрема, тренінги по окремим дисциплінам та міжпредметні тренінги. Застосування тренінгових технологій підвищує конкурентоспроможність студентів на ринку праці, оскільки доз-

воляє їм спробувати застосувати здобуті теоретичні знання на практиці. Особливістю міжпредметних тренінгів є те, що їх учасники повинні в процесі виконання поставлених перед ними завдань продемонструвати комплекс знань з різних, іноді не пов'язаних прямо, дисциплін. Надзвичайно важливим це є для студентів магістерського рівня підготовки, оскільки вміння використовувати ними на практиці весь масив здобутих у ході навчання знань суттєво підвищує їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Щодо студентів, які навчаються за магістерською програмою «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу», то для них участь у міжпредметному тренінгу є обов'язковою складовою навчального процесу. Строки проведення міжпредметного тренінгу для студентів різних форм навчання наведені у таблиці:

Форма навчання	Терміни:
Денна	10—15 травня
Вечірня	20—25 травня
Заочна	20—25 вересня

Міжпредметний тренінг проводиться після вивчення студентами дисциплін «Управління фінансовою санацією підприємств», «Оподаткування суб'єктів підприємництва», «Фінансовий менеджмент у малому бізнесі», «Фінансове посередництво», «Фінансовий контролінг» та «Управління фінансовими ризиками».

Метою проведення тренінгу є закріплення отриманих теоретичних знань з указаних дисциплін та набуття практичних навичок по їх застосуванню.

Дисципліна	Компетенції, що набувають розвитку в процесі тренінгу
Управління фінансовою санацією підприємств	Визначати ймовірність банкрутства підприємств; складати план санації підприємств; здійснювати експертну оцінку ефективності запропонованих заходів
Оподаткування суб'єктів підприємництва	Прогнозувати вплив оподаткування на результати фінансово-господарської діяльності суб'єктів оподаткування; розробляти заходи щодо зменшення податкового навантаження; обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування з метою мінімізації податкових платежів

Дисципліна	Компетенції, що набувають розвитку в процесі тренінгу
Фінансовий контролінг	Здійснювати управління витратами різними методами; узгоджувати оперативні фінансові плани зі стратегічними цілями підприємства; корегувати показники фінансового розвитку підприємства у зв'язку зі змінами зовнішнього фінансового середовища та внутрішніх умов господарської діяльності
Управління фінансовими ризиками	Виявлення та аналіз джерел формування ризиків; розробка стратегії нейтралізації виявлених ризиків; забезпечення інформаційної підтримки прийняття управлінських фінансових рішень
Фінансове посередництво	Прогнозувати вплив фундаментальних факторів на зміну котирувань цінних паперів; оцінювати раціональність інвестиційної політики
Фінансовий менеджмент у малому бізнесі	Прогнозування складу та структури ресурсів малих підприємств; здійснення вибору оптимальної системи оподаткування; виявлення факторів, що негативно вплинули на діяльність малих підприємств

При проведенні міжпредметного тренінгу особливо важливим є розуміння своєї ролі та функцій кожним з учасників тренінгу. Завдання учасників тренінгу подано нижче.

Керівники тренінгу	Студенти
До проведення тренінгу	
Повинні розробити програму тренінгу; чітко сформулювати завдання тренінгу; описати функції кожної з рольових груп; проводити консультації перед проведенням тренінгу стосовно організаційних питань та з приводу завдань, що виносяться на тренінг	Повинні ознайомитись з програмою тренінгу; аналітично-інформативними матеріалами, які характеризують конкретне підприємство; організаційним планом проведення тренінгу; функціями кожної з рольових груп, що приймають участь у тренінгу

Керівники тренінгу	Студенти
Під час проведення тренінгу	
Зобов'язані здійснити розподіл студентів по групах та міні-групах; конкретизувати завдання кожної міні-групи в рамках цілі обраної групою; спрямовувати дискусію, що виникає між групами; контролювати якість виконання завдань міні-групою і вказувати на наявність помилок у розрахунках, не виправляючи їх; за потреби надавати консультації з проблемних питань, на які студенти не змогли самостійно знайти відповідь; формувати попередні оцінки роботи міні-груп та окремих студентів.	Зобов'язані виконувати завдання, що ставляться перед міні-групою; використовувати для виконання завдань виключно матеріали, надані керівниками тренінгу; презентувати результати роботи міні-групи; аргументувати свої відповіді та надавати роз'яснення студентам інших міні-груп щодо зроблених по результатам розрахунків висновків; приймати участь у дискусіях.
По результатам тренінгу	
Мають здійснити оцінку роботи міні-груп та окремих студентів, узагальнити отримані результати та вислухати пропозиції студентів щодо удосконалення методики проведення тренінгу	Мають сформулювати чітко отримані результати роботи по завданням, що виносились на тренінг; прийняти участь в оцінюванні роботи міні-груп та конкретних студентів

Методичні матеріали щодо організації, проведення тренінгу та аналітично-інформативні матеріали, необхідні для виконання завдань тренінгу розміщуються на сайті КНЕУ у розділі магістерських програм. Вихідною інформацією для проведення тренінгу є:

- Статут підприємства;
- фінансова звітність за 3 роки;
- опис основних видів продукції;
- склад та структура витрат підприємства за три роки;
- дані податкового обліку за три роки.

Володіючи цією інформацією, студент може пропонувати подальші шляхи розвитку підприємства, пропонувати вихід на нові ринки, використовувати наявні обмеження чи додаткові можливості, закріплені в податковому законодавстві та інші правові обмеження, формувати дані для розробки презентації під час проведення рольової гри.

При проведенні тренінгу студентам може надаватись додаткова інформація (примітки до фінансової звітності, дані управлінського та податкового обліку, статистична інформація по підприємству тощо).

Тренінг проводиться у вигляді рольової гри, розрахованої на 6 годин. Перед проведенням тренінгу студенти отримують консультації з питань, що виносяться на тренінг у керівників тренінгу. За цей час кожна група повинна повністю виконати завдання тренінгу; сформулювати висновки та пропозиції щодо підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства.

№ п/п	Назва етапу	Кількість годин
1	Ознайомлення з матеріалами тренінгу, розміщеними на сайті	
2	Проведення консультацій по кожній з дисциплін	
2.1	УФСП	8
2.2	Оподаткування суб'єктів підприємництва	8
2.3	Фінансовий контролінг	6
	Фінансове посередництво	
2.4	Управління фінансовими ризиками	6
	Фінансовий менеджмент у малому бізнесу	
3	Рольова гра	6
	Усього	36

Для проведення рольової гри кожна група студентів розбивається на міні групи по 6 чоловік. Завданням кожної міні-групи є розробка програми поліпшення фінансового стану конкретного підприємства. В кожній міні-групі розподіляють наступні завдання:

Студент	Завдання
Координатор міні-групи	<ul style="list-style-type: none"> • відповідальний за досягнення кінцевого результату; • консультує інших учасників міні-групи; • презентує перед аудиторією отримані результати; • оцінює роботу координаторів інших міні-груп

Студент	Завдання
Відповідальний за розробку стратегії	<ul style="list-style-type: none"> • визначає місію, бачення, ключові чинники успіху підприємства; • формулює стратегічну концепцію підприємства; визначає стратегічні цілі за перспективами: фінанси, клієнти, бізнес-процеси, персонал/інновації; • розробляє дерево цілей підприємства, визначає причинно-наслідкові зв'язки між цілями; • приймає участь у складанні прогнозного Балансу, Звіту про фінансові результати • оцінює роботу учасників, відповідальних за розробку стратегії інших міні-груп
Відповідальний за реалізацію стратегічних цілей	<ul style="list-style-type: none"> • визначає оціночні індикатори та їх цільові значення для кожної стратегічної цілі; • розробляє комплекс заходів для досягнення кожного запланованого показника • складає оперативний фінансовий план
Відповідальний за вибір інструментів управління	<ul style="list-style-type: none"> • розробляє форму річного бюджету грошових коштів; • готує пропозиції щодо використання методів управління витратами: таргет-костинг, директ-костинг, АВС-аналіз, бенчмаркінг; • приймає участь у складанні прогнозного Балансу, Звіту про фінансові результати, прогнозу руху грошових коштів; • обирає метод прогнозування банкрутства підприємства та здійснює розрахунки; • оцінює складність використаних інструментів управління учасників інших міні-груп
Експерт з оподаткування	<ul style="list-style-type: none"> • вносить пропозиції щодо можливостей використання податкових пільг; • здійснює податкове планування платежів підприємства до бюджету та цільових фондів; • приймає участь у складанні прогнозного Балансу, Звіту про фінансові результати, прогнозу руху грошових коштів; • оцінює роботу експертів з оподаткування інших міні-груп
Відповідальний за технічне оформлення презентації пропозицій	<ul style="list-style-type: none"> • робить презентацію за допомогою технічних засобів для наочного представлення отриманих результатів міні-групою; • співпрацює з кожним учасником міні-групи; • допомагає здійснювати розрахунки іншим учасникам за допомогою електронних таблиць Excel; • оцінює якість зробленої презентації іншими міні-групами.

Усі студенти однієї групи опрацьовують інформацію про одне й те саме підприємство, але кожна міні-група отримує власне завдання, для виконання якого потрібно продемонструвати знання з усіх дисциплін, що виносяться на міжпредметний тренінг. На початку рольової гри кожній міні-групі викладач ставить задачу розробити для підприємства стратегічну картку збалансованої системи показників, задаючи конкретний цільовий орієнтир. У подальшому кожна міні група розробляє комплекс заходів, необхідних для досягнення вказаного цільового орієнтира.

Через 4 години результати роботи міні-груп доповідаються у формі презентації. При цьому кожна міні-група має представити:

- 1) стратегічний план розвитку підприємства;
- 2) дерево цілей підприємства;
- 3) схему причинно-наслідкових зв'язків між оціночними індикаторами;
- 4) бюджет грошових коштів на наступний рік;
- 5) складений прогностичний Баланс і Звіт про фінансові результати на наступний рік;
- 6) розрахунок податкового навантаження підприємства на наступний рік;
- 7) результати розрахунків щодо прогнозування банкрутства за допомогою одного з методів багатofакторного дискримінантного аналізу;
- 8) комплексні висновки щодо ефективності заходів, що були запропоновані учасником міні-групи

Студенти разом з викладачем обирають найкращий варіант підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства з запропонованих.

Під час проведення консультаційних занять по кожній з дисциплін міжпредметного тренінгу студенти можуть набрати від 0 до 40 балів (максимум 10 по кожній з чотирьох дисциплін курсу). В ході рольової гри студент може набрати від 0 до 60 балів. Нарахування балів здійснюється за схемою, наведеною нижче.

Етап		Бали	Умова нарахування
Консультації по дисциплінам	Управління фінансовою санацією підприємств	10	10 балів — студент приймав активну участь у консультації, вносив пропозиції щодо вирішення завдань, пропонував альтернативні напрями вирішення окремих завдань.
	Оподаткування суб'єктів підприємництва	10	

Закінчення табл.

Етап		Бали	Умова нарахування
Консультації по дисциплінам	Фінансовий контролінг	10	5 балів — студент приймав пасивну участь у консультації; виконував завдання та розробляв пропозиції інших студентів;
	Фінансове посередництво		
	Управління фінансовими ризиками	10	0 балів — студент не приймав участь у консультації;
	Фінансовий менеджмент у МБ		
Рольова гра	Оцінка студентом, що виконував аналогічну функцію в інших міні-групах (у середньому 4 міні-групи на кожен академічну групу)	3x10	10 — студент у повному обсязі виконав завдання
	Оцінка викладача (2 викладача, що безпосередньо організують роботу студентів на тренінгу)	2x10	5 — студент не в повному обсязі виконав завдання
	Оцінка повноти виконання завдання групою (найкращій міні-групі за рішенням більшості студентів групи)	10	0 — студент не приймав участь у виконанні поставленого завдання
	Оцінка експерта практика		
Разом за тренінг		100	Максимальна сума

Проведення міжпредметного тренінгу по дисциплінам магістерського циклу забезпечує систематизацію знань студентів, сприяє розкриттю їх творчих здібностей, дає можливість спробувати на практиці застосовувати здобуті протягом навчання знання.